

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak-** en **glazenwassersbedrijf**

Rapportage Verantwoord Beleggen

Tweede halfjaar 2009

Index

- 1 Inleiding Verantwoord Beleggen
- 2 Overzicht Verantwoord Beleggen 2009
- 3 Rapportage Uitsluitingsbeleid controversiële wapens
- 4 Rapportage Engagement
- 5 Rapportage Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
- 6 Bijlagen

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

1 Inleiding Verantwoord beleggen

1. Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (hierna het pensioenfonds) geeft vanaf 2008 invulling aan verantwoord beleggen. In deze halfjaarlijkse rapportage leest u welke activiteiten namens het pensioenfonds op dit gebied zijn ondernomen.

2. Beleid en uitgangspunten

Het verantwoord beleggen beleid van het pensioenfonds bestaat uit de volgende onderdelen:

- Uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens
- Engagement, aangaan van dialoog met ondernemingen
- Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Voor het verantwoord beleggen beleid hanteert het pensioenfonds de principes van het Global Compact van de Verenigde Naties als uitgangspunt. Deze principes hebben betrekking op vier hoofdthema's, namelijk mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie (zie ook bijlage 1). Het UN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes die hun oorsprong vinden in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO). Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

3. Rapportage

Website

Het pensioenfonds rapporteert op haar website over hoe zij de afgelopen periode invulling gaf aan het verantwoord beleggen beleid. Tweemaal per jaar publiceert het pensioenfonds een Verantwoord Beleggen verslag. Daarnaast staan de volgende documenten op de website:

- Verantwoord beleggen beleid
- Uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens

- Corporate governance en stembeleid

Halfjaar rapportage

Nieuw in deze rapportage is het overzicht Verantwoord beleggen 2009 in hoofdstuk 2. In een oogopslag ziet u de belangrijkste ontwikkelingen per onderdeel. Zo ziet u bij het onderdeel Uitsluitingen hoe groot het percentage uitgesloten ondernemingen is per benchmark. Voor het onderdeel Engagement zijn de activiteiten per regio aangegeven en hoe vaak bepaalde onderwerpen aan de orde kwamen in 2009. Voor het onderdeel Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen tot slot ziet u in de grafiek het aantal aandeelhoudersvergaderingen waarop gestemd is per kwartaal maar ook hoe er gestemd is (voor, tegen of onthouden).

Zoals gebruikelijk wordt in de afzonderlijke hoofdstukken per onderdeel van het verantwoord beleggen beleid gerapporteerd. In hoofdstuk 3 komt het uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens aan bod. Aandacht wordt besteed aan een mogelijk Nederlands verbod voor financiële instellingen om te investeren in ondernemingen die clustermunition produceren. In hoofdstuk 4 staan de engagement activiteiten centraal en is aandacht voor het themaonderzoek: "Ernstige schendingen van het UN Global Compact op het gebied van mensenrechten en arbeidsnormen, waaronder kinderarbeid". Tot slot komen in hoofdstuk 5 corporate governance en stemactiviteiten aan de orde. Er wordt kort ingegaan op stemactiviteiten van het afgelopen halfjaar.

4. Vooruitzichten voor 2010

In 2010 zal Robeco, namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds voor de volgende thema's onderzoek laten uitvoeren ten behoeve van de engagement activiteiten.

- Schendingen van anti corruptie wet en regelgeving
- Werknemerstevredenheid en gezondheid

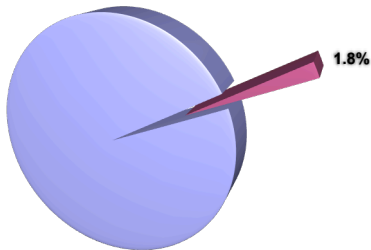
De resultaten van deze onderzoeken en de bijbehorende engagement trajecten zult u in de verslagen over 2010 terugvinden.

VERANTWOORD BELEGGEN 2009

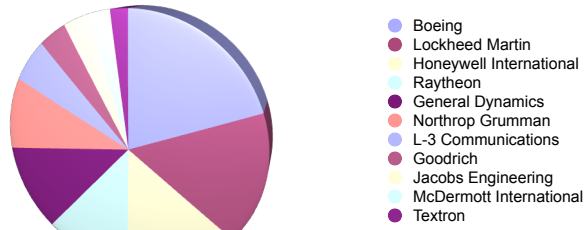
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazzenwassersbedrijf

UITSLUITINGEN

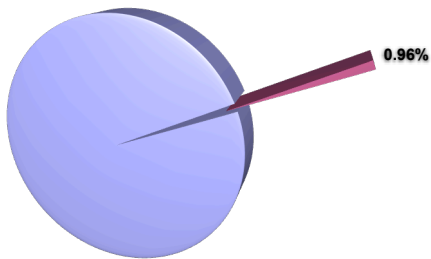
Percentage uitgesloten namen MSCI US

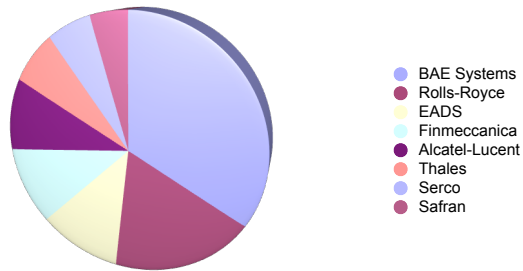
Uitsluitingen MSCI US op naam

Percentage uitgesloten namen MSCI Europe

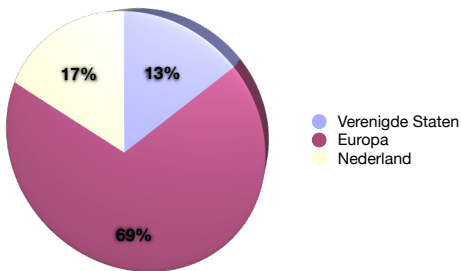

Uitsluitingen MSCI Europe op naam

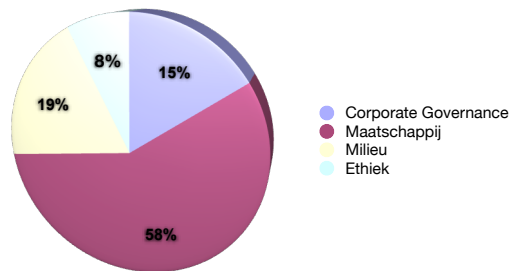

ENGAGEMENT

Engagement activiteiten per regio

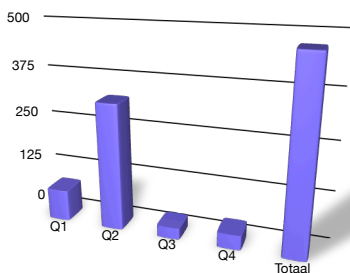

Engagement activiteiten per thema

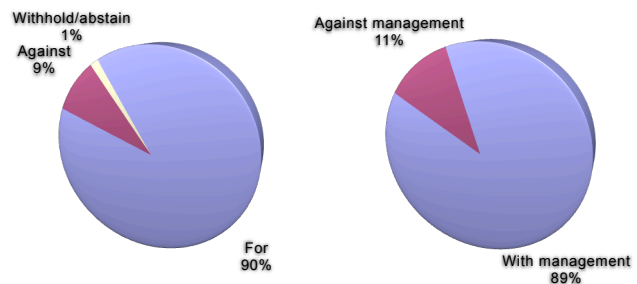

STEMMEN OP AVA'S

Aantal AVA's per kwartaal

Stemgedrag van het pensioenfonds

3 Rapportage Uitsluitingsbeleid controversiële wapens

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens. In paragraaf 2 treft u de definitie wat controversiële wapens zijn. In paragraaf 3 leest u welke aanpassingen zijn gemaakt in de beleggingsportefeuille. In paragraaf 4 komen de laatste ontwikkelingen ten aanzien producenten van controversiële wapens aan bod.

2. Beleid ten aanzien van producenten van controversiële wapens

Het pensioenfonds hanteert in het kader van verantwoord beleggen een uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens. Controversiële wapens zijn wapens die onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers. Het volledige beleid kunt u terugvinden op de website van het pensioenfonds.

3. Invoering van uitsluitingsbeleid voor aandelenportefeuille

Op basis van de bovenstaande definitie belegt het pensioenfonds niet in ondernemingen die controversiële wapens produceren of een significant belang hebben in een onderneming die deze wapens produceert.

De uitsluitingslijst wordt elk halfjaar opnieuw beoordeeld aan de hand van onderzoeksresultaten van het onafhankelijk onderzoeksbureau Ethix.

De door Syntrus Achmea Vermogensbeheer beheerde aandelenportefeuilles zijn in overeenstemming met de uitsluitingslijst.

4. Recente ontwikkelingen

Tijdens de Tweede Kamer vergadering van dinsdag 8 december 2009 is er een motie met betrekking tot het verbieden van investeringen in clustermunities aangenomen. Een motie is een uitspraak van een of meerdere leden van de Tweede Kamer waarin zij een mening uiten of aan een minister of het hele kabinet vragen iets te doen of na te

laten. Het kabinet dient rekening te houden met de motie maar is niet verplicht deze uit te voeren. Een motie weegt daarom minder zwaar dan bijvoorbeeld een amendement, de mogelijkheid om wetsontwerpen op onderdelen te wijzigen. Voor de volledigheid volgt hierna de gehele tekst van de motie:

“De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat enkele Nederlandse financiële instellingen hun beleid ten aanzien van investeringen in clustermunities hebben aangescherpt; constaterende dat niet alle Nederlandse financiële instellingen hun beleid ten aanzien van het investeren in clustermunities hebben aangescherpt; verzoekt de regering, deze Nederlandse financiële instellingen te verbieden om te investeren in clustermunities, en gaat over tot de orde van de dag.”

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

4 Rapportage Engagement

1. Inleiding

Het centrale middel in het verantwoord beleggen beleid van het pensioenfonds is het aangaan van de dialoog met ondernemingen. Bij het aangaan van de dialoog wil het pensioenfonds aandeelhouderswaarde vergroten en tegelijkertijd het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren. De beginselen van het UN Global Compact staan hierbij centraal. Robeco voert namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds de dialoog met ondernemingen.

2. Thema engagement

Voordat Robeco de dialoog aangaat met ondernemingen, doet het diepgravend themaonderzoek of laat dit uitvoeren door een gespecialiseerde organisatie. Aan de hand van de resultaten gaat Robeco namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds de dialoog aan met ondernemingen. Syntrus Achmea Vermogensbeheer bepaalt elk jaar samen met de pensioenfonds welke twee actuele thema's centraal staan in het engagement proces.

In het derde kwartaal van 2009 heeft Robeco namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds onderzoek laten doen naar schendingen van de beginselen van het UN Global Compact die gaan over mensenrechten en arbeidsomstandigheden.

Voor het onderzoek is onder meer gebruik gemaakt van expertise en data van de externe onderzoekspartij Sustainability. Een nadere toelichting op het onderzoek wordt gegeven in paragraaf 3.

In het vierde kwartaal van 2009 heeft onderzoeksbureau CREM in opdracht van Robeco onderzoek gedaan naar de impact van het water op beursgenoteerde ondernemingen die textiel produceren en/of verkopen. Een nadere toelichting op dit onderzoek wordt gegeven in paragraaf 4.

Robeco zal de dialoog aangaan met de ondernemingen over de engagementdoelstellingen die door CREM voor elke onderneming zijn geformuleerd.

3. Themaonderzoek: Mensenrechten en arbeidsomstandigheden

Robeco en Syntrus Achmea Vermogensbeheer hanteren de beginselen van het UN Global Compact als uitgangspunt voor verantwoord ondernemen. Structurele schendingen van het UN Global Compact hebben nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden zoals aandeelhouders.

Dergelijke zware schendingen staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media. Naast de lokale gemeenschappen of het milieu schaden zij de reputatie van de ondernemingen. Daarbij komt het voor dat de schendingen kunnen leiden tot rechtszaken, wat boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kan hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die uiteraard ook de belangen van aandeelhouders kunnen schaden.

Vanwege de zwaarte van de effecten op de belanghebbenden van de onderneming vormen de ernstige schendingen van het UN Global Compact of dreiging daarvan een belangrijk aandachtspunt in de constructieve dialoog met ondernemingen. Wanneer ondernemingen op structurele wijze deze beginselen schenden, dan vragen wij hen om gedragsverandering. Deze verandering zal moeten leiden tot een situatie waarbij het UN Global Compact niet meer wordt geschonden. Een dialoog over dergelijke zware onderwerpen kan meerdere jaren lopen voordat we kunnen vaststellen of de onderneming wel of niet de gewenste verandering heeft doorgevoerd. Gedurende het traject kan worden samengewerkt met andere institutionele beleggers om daarmee verzoeken aan de onderneming kracht bij te zetten.

In het derde kwartaal van 2009 is het beleggingsuniversum onderzocht op structurele schendingen van de beginselen van het UN Global Compact, die gaan over mensenrechten en arbeidsomstandigheden. Op basis van dit onderzoek zal een lijst van ondernemingen opgesteld worden, die wij om gedragsverandering gaan vragen. Het doel van de dialoog is de ondernemingen ertoe te bewegen dat zij maatregelen nemen om betrokkenheid bij de schendingen op te heffen of om ze in de toekomst te voorkomen.

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

4. Themaonderzoek: impact van water in de textielsector

Het thema water zal de komende jaren wereldwijd steeds hoger op de agenda komen te staan. De impact van dit thema op vele facetten van het leven van mensen, op de politiek en op het bedrijfsleven zal steeds duidelijker worden. Beleggers kunnen binnen hun invloedssfeer hun verantwoordelijkheden aanwenden om ondernemingen aan te sporen adequaat te handelen in het belang van hun eigen continuïteit en van alle belanghebbenden.

In het vierde kwartaal van 2009 heeft onderzoeksbureau CREM in opdracht van Robeco onderzoek gedaan naar de impact van het thema water op beursgenoteerde ondernemingen die textiel produceren en/of verkopen. Op de diverse elementen in de katoenketen – van productie van de grondstoffen tot en met de eindgebruiker – heeft water een belangrijke impact. De onderzochte ondernemingen kunnen zelf invloed uitoefenen op de waterimpact in de keten. Om dit inzichtelijk te maken heeft CREM op ondernemingen uit de portefeuille een *Risk Assessment Tool* en een *Performance Assessment Tool* toegepast. Op basis van de resultaten daarvan is per onderneming een aantal doelstellingen voor engagement geformuleerd. Robeco zal namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds met de onderzochte ondernemingen de dialoog aangaan en daarbij deze doelstellingen hanteren.

Daarnaast is het de bedoeling om een actievere rol gaan spelen in (het aanmoedigen van) initiatieven om te komen tot algemene maatstaven voor het meten van de impact van water om zo de ontwikkeling van adequaat waterbeheer door ondernemingen te bevorderen.

5. Overzicht engagement activiteiten

Voor het pensioenfonds heeft Robeco een dialoog gevoerd met de ondernemingen die genoemd worden in tabel 2 op pagina 7 en 8. Robeco maakt onderscheid in de volgende thema's:

- corporate governance
- maatschappij
- milieu
- ethiek

Per onderneming is aangegeven welk thema centraal staat in de engagement trajecten. Het thema menselijk kapitaal is vanaf heden samengevoegd met het thema maatschappij.

6. Collectieve engagement initiatieven

Principles for Responsible Investing

De Verenigde Naties hebben samen met institutionele beleggers uitgangspunten op het gebied van verantwoord beleggen geformuleerd en vastgesteld. Deze zes internationaal breed geaccepteerde principes vormen de Principles for Responsible Investments (PRI). Deze principes bieden institutionele beleggers handvatten bij de formulering en uitvoering van het verantwoord beleggingsbeleid. Syntrus Achmea Vermogensbeheer is ondertekenaar van de PRI sinds oktober 2007.

PRI Initiatieven, een update

In de eerste helft van 2009 is aan eerder geïnitieerde collectieve engagement activiteiten vervolg gegeven door Syntrus Achmea Vermogensbeheer. Dit door bedrijven die niet gereageerd hebben op eerdere oproepen persoonlijk aan te sporen de hier beneden genoemde initiatieven alsnog te ondersteunen.

- Het Seoul initiatief waarvoor alle ondernemingen in de grote indices (o.a. MSCI, FTSE, S&P) zijn aangeschreven en verzocht het UN Global Compact te ondertekenen en te implementeren.
- Water initiatief waarbij de 100 grootste ondernemingen zijn aangeschreven om deze aan te sporen het CEO Water Mandate te ondersteunen. Dit voor het verbeteren van beleid en praktijk ten aanzien van watergebruik.

Resultaten Seoel initiatief

In juli 2009 presenteerde het secretariaat van de PRI de resultaten van de het Seoel Global Compact initiatief waaraan 51 institutionele beleggers waaronder Syntrus Achmea deelnamen. In totaal besloten 77 ondernemingen om het Global Compact van de Verenigde Naties te ondertekenen. 135 ondernemingen overwegen nog om het Global Compact te ondertekenen.

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

Resultaten Water initiatief

Ook in de tweede helft van 2009 is voortgang geboekt met de collectieve engagement op het gebied van water Vijf ondernemingen die door Robeco, namens Syntrus Achmea Vermogensbeheer en het pensioenfonds zijn aangeschreven met het verzoek het CEO Water Mandate te ondertekenen hebben dit ook daadwerkelijk gedaan. De ondernemingen committeren zich nu aan het ontwikkelen van goed beleid voor hun omgang met water. Van de huidige onder-

nemingen die het CEO Water Mandate hebben ondertekend deed 20% dit naar aanleiding van de collectieve engagement activiteiten.

Nieuwe initiatieven

Naast de hierboven genoemde activiteiten heeft Syntrus Achmea Vermogensbeheer in de tweede helft van 2009 niet deelgenomen aan nieuw geïnitieerde collectieve engagement initiatieven.

Tabel 2: Engagement activiteiten in de tweede helft van 2009

	 Maatschappij	 Ethiek	 Milieu	 Corporate Governance
ABB				
AkzoNobel				
AkzoNobel				
Alstom				
Altria Group				
Amgen				
Archer Daniels Midland				
Assicurazioni Generali				
Banco Santander				
BASF				
BHP Billiton				
BP				
Carrefour				
Compass Group				
Daimler				
Deutsche Boerse				
DSM				
DSM				
E.ON				
Electricité De France				
Enel				
Eni				
Eurazeo				
Hewlett-Packard				
Iberdrola				
Iberdrola				
KPN				
Kraft Foods				

Vervolg van de tabel op de volgende pagina.

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

Vervolg tabel 2 engagement activiteiten in de tweede helft van 2009

				
	Maatschappij	Ethiek	Milieu	Corporate Governance
L'Oréal				
LVMH				
Mediaset				
Merck KGaA				
Merck KGaA				
Nestlé				
Nestlé				
Nokia				
Novo Nordisk				
Pernod Ricard				
Pfizer				
Philips				
Renault				
Repsol				
Roche				
Royal Dutch Shell				
RWE				
TNT				
TNT				
Total				
Union Pacific				
Vivendi				
Xstrata				
Yara International				
Totaal	30	4	10	8

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

5 Rapportage Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

1. Inleiding

Het derde onderdeel van verantwoord beleggen bestaat uit corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de stemactiviteiten van het pensioenfonds en afsluitend is er aandacht voor recente corporate governance ontwikkelingen in Nederland.

De Nederlandse Corporate Governance Code geeft aan dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsen een beleid moeten hebben over het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin zij beleggen. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe hij invulling geeft aan het stembeleid.

Daarnaast stelt de Corporate Governance code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal aangeeft hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen. (Zie bijlage 2 voor de volledige tekst van de relevante bepalingen van de (aangepaste) Nederlandse Corporate Governance code voor institutionele beleggers).

Het pensioenfonds voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance code. Op de website van het pensioenfonds (bij mijn pensioen → bij beleggingsbeleid en bij stemmen op aandeelhoudersvergaderingen) zijn de volgende documenten te vinden:

- Stembeleid
- Stemverslag van de voorgaande kwartalen en 2009
- Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe is gestemd per aandeelhoudersvergadering

2. Stemactiviteiten in het tweede halfjaar 2009

Het pensioenfonds stemde in het tweede halfjaar van 2009 op 66 aandeelhoudersvergaderingen. In totaal passeerden 684 agendapunten de revue.

3. Corporate governance ontwikkelingen

Geactualiseerde Nederlandse Corporate Governance code aangewezen als officiële gedragscode

De regering heeft de aangepaste Nederlandse Corporate Governance code, zoals in 2008 opgesteld door de Com

missie Frijns, aangewezen als officiële gedragscode voor de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen en voor Nederlandse institutionele beleggers. De wettelijke 'pas toe of leg uit'-regel heeft vanaf 1 januari 2010 betrekking op de geactualiseerde Code Tabaksblad. De aanwijzing betekent dat beursgenoteerde ondernemingen vanaf boekjaar 2009 moeten rapporteren over de naleving van de geactualiseerde code. Daarnaast dienen Nederlandse institutionele beleggers op grond van bepalingen in de Wet op het financieel toezicht in hun jaarverslag of op hun website te rapporteren over de naleving van de zes codebepalingen die (ook) betrekking hebben op institutionele beleggers. Op grond daarvan dienen Nederlandse institutionele beleggers vanaf 1 januari 2010 bijvoorbeeld aan te geven of zij willen voldoen aan de zgn. responstijd om de ondernemingsleiding maximaal 180 dagen de tijd te geven te reageren op een aandeelhoudersvoorstel om de strategie te wijzigen voordat de stemming plaatsvindt.

Implementatie richtlijn aandeelhoudersrechten

De Europese richtlijn aandeelhoudersrechten heeft tot doel (grensoverschrijdende) uitoefening van rechten van aandeelhouders van beursgenoteerde vennootschappen te versterken. Daarnaast beoogt de richtlijn problemen in verband met grensoverschrijdend stemmen op te lossen. Deze richtlijn moet in alle lidstaten van de Europese Unie uiterlijk op 3 augustus 2009 in nationale wetgeving zijn omgezet. Nederland heeft deze deadline niet gehaald. De voorlopig geplande invoeringsdatum is 1 januari 2010.

Belangrijke elementen van de richtlijn aandeelhoudersrechten zijn:

- Harmonisatie van bepaalde aandeelhoudersrechten
- Verspreiding van informatie
- Stemmen per volmacht
- De mogelijkheid om via elektronische communicatiemiddelen deel te nemen aan de algemene vergadering
- De verplichting voor lidstaten om een registratiedatum te bepalen voor alle beursgenoteerde ondernemingen

Een ander belangrijk element is dat blokkeren van aandelen in de periode voorafgaande aan de

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak-** en **glazenwassersbedrijf**

aandeelhoudersvergadering niet langer meer is toegestaan.
Het wordt daarmee makkelijker om in landen als België,

Italië, Griekenland en Portugal te stemmen.

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

Bijlage 1

Uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties

Het Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

- 1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en
- 2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

- 3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en
- 6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

- 7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en
- 9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

- 10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op een universele consensus, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

stichting **bedrijfstakpensioenfonds** voor het **schoonmaak- en glazenwassersbedrijf**

Bijlage 2

Bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code

IV.4 Verantwoordelijkheid institutionele beleggers

Verantwoordelijkheid van institutionele beleggers

Principe Institutionele beleggers handelen primair in het belang van hun achterliggende begunstigen of beleggers en hebben een verantwoordelijkheid jegens hun achterliggende begunstigen of beleggers en de vennootschappen waarin zij beleggen om op zorgvuldige en transparante wijze te beoordelen of zij gebruik willen maken van hun rechten als aandeelhouder van beursvennootschappen.

Best practice bepalingen

- IV.4.1 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.
- IV.4.2 Institutionele beleggers doen jaarlijks op hun website en/of in hun jaarverslag verslag van de uitvoering van hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht in het betreffende boekjaar.
- IV.4.3 Institutionele beleggers brengen tenminste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Verantwoordelijkheid van aandeelhouders

Principe Aandeelhouders gedragen zich ten opzichte van de vennootschap, haar organen en hun medeaandeelhouders naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid. Hieronder valt de bereidheid om een dialoog met de vennootschap en medeaandeelhouders aan te gaan.

Best practice bepaling

- IV.4.4. Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer een of meer aandeelhouders het voornemen heeft de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). Dit geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De betreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd in de zin van best practice bepaling II.1.9.
- IV.4.5. Een aandeelhouder stemt naar zijn eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruikt maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid van deze stemadviseur en de door deze verstrekte stemadviezen.
- IV5.5. Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij indien nodig vragen hierover.